

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai

2024-03-12 Nr. SR-06/24

DĖL PRELIMINARAUS VALSTYBĖS FINANSUOJAMŲ TRUMPOSIOS PAKOPOS, PIRMOSIOS PAKOPOS IR VIENTISŲJŲ STUDIJŲ, ANTROSIOS PAKOPOS, DOKTORANTŪROS, PROFESINIŲ STUDIJŲ VIETŲ, Į KURIAS 2024 METAIS PRIIMAMI STUDENTAI, SKAIČIAUS, STUDIJŲ STIPENDIJŲ SKAIČIAUS IR SKIRIAMO VALSTYBĖS FINANSAVIMO PAGAL STUDIJŲ KRYPTIŲ GRUPES, MOKSLO, MENO SRITIS SĄRAŠŲ PATVIRTINIMO IR VALSTYBĖS FINANSUOJAMŲ STUDIJŲ VIETŲ ANTRAJAI KONKURSINEI EILEI SUDARYTI SKAIČIAUS IR SKIRIAMO VALSTYBĖS FINANSAVIMO NUSTATYMO

Lietuvos studentų sąjunga (toliau – LSS), išnagrinėjusi Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – LRV) nutarimą bei Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos (toliau – ŠMSM) ministro įsakymą, teikia savo siūlymus ir pastebėjimus.

LSS pabrėžia, jog antros konkursinės eilės atsiradimas Mokslo ir studijų įstatyme, yra didžiulis žingsnis į priekį, siekiant visiems prieinamo aukštojo mokslo. Tinkamas tokios sistemos įgyvendinimas sudarytų lygias galimybes visiems asmenims siekti aukštojo išsilavinimo, nepaisant jų socialinio statuso, individualių poreikių ar ekonominių veiksnių. Tačiau dabartinis teisinis reguliavimas, kuris yra siūlomas ŠMSM įsakyme, tokios galimybės nesudaro ir gali turėti neigiamų pasekmių.

Įsakymas, pateiktas derinimui, nesudaro studentams, esantiems iš pažeidžiamų grupių, sąlygų laisvai rinktis studijas, kurios būtų tinkamiausios ar netgi regioniškausiai prieinamiausios. Tokia situacija susidaro todėl, nes suskirstytos antros eilės vietos yra uždarytos į konkrečias studijų kryptis ar net programas bei prieinamos tik tam atitinkamose aukštosiose mokyklose. Matome riziką, kad ribota pasiūla studentams ne palengvins galimybes patekti į aukštąjį mokslą, o kaip tik pasunkins, kadangi studentai iš regiono turėtų keltis į didmiestį ar labiau nutolusį regioną. Antroji konkursinė eilė, ankstesnių diskusijų metu, buvo numatoma kaip vienodas galimybes suteikianti prioritetinė eilė, kuri pažeidžiamoms grupėms sudarys sąlygas studijuoti studijų programose lygiavertiškai kaip ir bet kuriam kitam studentui. Dabar siūlomas variantas to nesuteikia, o kaip tik sudaro sąlygas tolesnei diskriminacijai, suteikiant tik itin ribotą pasiūlą.

Pats studijų krepšelių paskirstymas tarp aukštųjų mokyklų ir studijų kryptių taip pat kelia nemažai klausimų. Pateiktoje metodikoje, kurioje detalizuojami studijų krepšelių bendri paskirstymo principai, niekaip neatsispindi tai, kaip vietos buvo dalinamos antrajai konkursinei eilei. Nėra iki galo aišku, kodėl buvo pasirinkta dabartinė struktūra ir kaip tai koreliuoja su tikslinių grupių, kandidatuojančių prioriteto tvarka, poreikiais.

LSS nuomone, dabartinis siūlomas modelis neatitinka antros konkursinės eilės principinės idėjos paversti aukštąjį mokslą kuo labiau prieinamą ir sudaryti sąlygas pažeidžiamoms grupėms gauti valstybės finansavimą, nes ji bus aktuali tik itin mažai auditorijai. Ribotos galimybės rinktis studijų kryptis, tuo pačiu nesant galimybes perskirstyti paskirtas vietas, užtikrina, jog šis variantas bus nominalus, o praktiškai pridėtinės vertės nesudarantis. Verta pabrėžti ir tai, jog antros konkursinės eilės sudarymui nebuvo skirta papildomų finansų, o jos dabartinis įgyvendinimas sumažina pirmojo etapo stojančiųjų galimybes gauti valstybės finansuojamą vietą, kadangi vietų pirmajame stojimo etape bus elementariai mažiau, o ne kiekvienas stojantysis pildys prašymą antrame etape.

Atsižvelgiant į išsakytus argumentus, LSS prieštarauja dabartiniam siūlomam modeliui ir pabrėžia būtinybę grįžti prie šio klausimo svarstymo, siekiant sudaryti galimybes antrąją eilę paleisti dar šiais metais. Turi būti užtikrinamos galimybės pažeidžiamoms grupėms rinktis studijas, kurios atitiktų jų lūkesčius neapribojant jų aukštąją mokyklą ar studijų kryptimi. Jeigu nebūtų prieitas kompromisas, jos įgyvendinimas turėtų būti nukeltas iki kitų metų, paraleliai rengiant naują redakciją. Taip pat turėtų būti parengta Mokslo ir studijų įstatymo 77 straipsnio 4 punkto korekcija, leidžianti lanksčiau įgyvendinti antrą konkursinę eilę.

Prezidentas

Paulius Vaitiekus